

nalăm existența a trei spații coexistente în perimetrul aceluiași podium: *spațiul fizic*, *spațiul intențional* (și nu „intenționat”, cum a apărut dintr-o greșală tipografică) și *spațiul constituit*. Tipul de scenă — fie ea italiană sau centrală — este în primul rând tip de *spațiu fizic*. Abia decorul — sau convențiile reprezentării teatrale — mișcarea, jocul actorului și textul fac să existe celelalte două spații amintite, astfel, cele trei spații se definesc, generic, drept spațiu de semnificare. Arta spectacolului — ca de altminteri orice altă artă — este sistem de semnificare. Sistem de reprezentare, figurare și semnificare a unei drame. Așadar, niciunul din cele trei elemente participative — actor, decor, text — nu poate fi *matrice a dramei*, nici asamblate, nici fiecare în parte. Un spectacol naște „drame” când sînt prost utilizate elementele care-l alcătuiesc, dar, din cîte știm, și Florian Potra și subsemnatul au avut, finalmente, cuvinte elogioase despre spectacolul cu *Danton* al lui Horea Popescu.

În absența unei cit de cit povestite definiții a conceptului de *matrice a dramei* — atît de necesară în articol — el, conceptul, nu supraviețuiește. Cu alte cuvinte, nu poate fi vorba în analizele noastre de nici o regretabilă confuzie între *spațiul teatral* (pe care noi l-am substituit, fără voia autorului, cu *spațiul scenic*) și *matricea dramei*, despre care autorul uită să spună ce anume înțelege prin ea.

În mijlocul articolului, Florian Potra contestă aportul adus în spectacolul *Danton* de către practicabilul care iese din scenă și care astfel distruge convenția spațiului cubic atît de caracteristic scenei italiene.

„Adică, așa cum interpreta Walter Benjamin noutatea și sporul de eficacitate al teatrului epic brechtian...” și Florian Potra continuă cu un citat din comentatorul mai sus amintit. E evident însă că în articol nu susținem brechtianismul și nici nu-l considerăm amestecat în spectacolul *Danton*. Alăturarea viziunii noastre de cea a lui Walter Benjamin nu are darul să ne bucure; căci concluzia studiului nostru nu duce în nici un chip la exaltatul partizanat al „originii sacre” a teatrului, sacralitate pe care Florian Potra o compară cu rudimentul de coadă da speța umană.

Un câștig de cauză îl prezintă însă formularea implicată a problemei relației dintre public și scena centrală, problemă care ține de psihologia percepției și care, credem, nu se rezumă la elementara chestiune a plăsării egalitare a spectatorilor în sală.

Dacă uneori pe scenă sau în legătură cu poziția spectatorului „nu trebuie mai mult”, într-un comentariu analitic credem că se poate mai mult. Măcar răspunsul la simpla întrebare „de ce”?

Paul Cornel Chitic

M-a frămîntat, multă vreme, un gînd. Ce-ar fi, îmi spuneam (încă pe vremea cînd eram un spectator ca oricare altul), dacă, înainte de deschiderea stagiunii, și spectatorii ar fi invitați să facă unele repetiții. Vi se pare, poate, curios? Să nu vă mire. E nevoie și de o școală a celor ce privesc. Pentru unii! Pentru că, în întinericul nopții fără lună al sălii, în tăcerea de catifea și mătase, nu are ce căuta vocea care comentează ca pe stadion: „Bună replică i-a tras. Haide Romeo! ...Nu te lăsa Mercutio, arde-l pe Thibalt!”

— Nu continuați în sală indeletniciri gastronomice, în-cît, cu ajutorul unei pungi de bomboane, între tirada Julietei și suspinele lui Romeo, să se audă un continuu ronțait. (Mai ales bomboanele crocante sînt nimicitoare la piesele de idei, după cum nucile în zahăr sînt dușmanele operelor lirice.)

— Cei care n-au participat la crosul de toamnă nu sînt

Alecu Popovici

Școala spectatorilor

obligați să o facă cu un minut înainte de pauză, avînd drept start locul din stal și drept finiş, garderoba!

— Stimate spectatoare, care v-ați ales sala de teatru drept loc al etalării ultimei dv. toalete, interesați-vă dacă nu cumva spectacolul e „non stop”. Fără pauză, nu faceți nimic.

— Cînd, chinuit de flăcări-le tragice, eroul moare pe scenă, nu șoptiți celor din jur: „E colegul meu; în clasa a 8-a a rămas corijent la fizică!”

— Nu cronometrați cu ceasul în mînă durata acutelor tenorului din *Traviata*.

— Cînd în scenă se ciocnesc pocale cu șampanie, nu

spuneți atotștiutor celor din jur: „vă spun eu că beau Cico. Sînt de meserie!”

— După începerea spectacolului, nu continuați minute în șir discuțiile din hall. Cu mulți ani în urmă, Victor Eftimiu, din această pricină, îmi dădea un sfat: „să nu spui, în primele replici ale pieselor ce scrii, nimic important privitor la desfășurarea acțiunii: în primele minute ale spectacolului, publicul se foiește, se mișcă!” Hai să-l contrazicem, dacă se poate, pe Victor Eftimiu!

Să știți deci că, dacă există o „Școală a nevestelor”, o „Școală a birfelilor” (îrească, aproape, în lumea scenei), „Școala spectatorilor”, dincolo de glumă, își are til-cul ei. Pentru că, dacă dv. așteptați mult de la actori, și actorii așteaptă de la dv. nu numai aplauze. Ci și liniștea încrezătoare care dă cuvîntului vibrație și emoție.

Cine se înscrie la această școală?